

Καλαβρύτων Ιερώνυμος σε Μενδώνη: “Η Εθνική Πинаκοθήκη ανήκει σε όλους τους Έλληνες. Αναλογιστείτε τον ρόλο σας”

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Καλαβρύτων και Αιγιαλείας

Να αναλογιστεί τον ρόλο που διαδραματίζει το Υπουργείο Πολιτισμού στην κατεύθυνση που παίρνει η τέχνη στη Χώρα μας καλεί με ανοικτή επιστολή του την Υπουργό κ. Λίνα Μενδώνη ο Μητροπολίτης Καλαβρύτων και Αιγιαλείας κ. Ιερώνυμος με αφορμή το περιστατικό με την έκθεση που φιλοξενείται στην Εθνική Πинаκοθήκη, με θέμα «Η Σαγήνη του Αλλόκοτου».

Στην έκθεση αυτή υπάρχουν έργα που παραμορφώνουν τα ιερά πρόσωπα του Χριστού, της Υπεραγίας Θεοτόκου και των Αγίων της Εκκλησίας μας, με τρόπο που θυμίζει αποκρυφιστικά και δαιμονικά μοτίβα, προβάλλοντας μία διαστρεβλωτική αισθητική, που θυμίζει σκοτεινές και αντιχριστιανικές τάσεις, τονίζει ο Σεβασμιώτατος.

“Ὡς ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ αἰσθανόμαστε τήν ἀνάγκη νά ὑπερασπιστοῦμε τόσο τό λοιδορούμενο θρησκευτικό αἶσθημα, ὅσο καί τήν αἰσθητική καί ἠθική ἀκεραιότητα τοῦ λαοῦ μας, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀνάγκη ἀπό ἔργα πού ζωογονοῦν τό πνεῦμα καί ὄχι ἀπό ἐκεῖνα πού τό καταβαραθρώνουν στή σύγχυση καί τήν ἀπελπισία. Ἐπιπροσθέτως, ὅμως, ἀναρωτιόμαστε, κυρία Ὑπουργέ· Ποιά εἶναι ἡ προοπτική καί ἡ στόχευση τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ μέ τήν προώθηση μιᾶς τέτοιας θεματολογίας; Ποιός εἶναι ὁ σκοπός αὐτῆς τῆς «σαγήνης» τοῦ «ἀλλόκοτου»;”, ἀναρωτιέται.

Ο Σεβασμιώτατος κ. Ιερώνυμος ξεκαθαρίζει ότι: “Ὡς Ἐκκλησία, δέν ἐπιδιώκουμε νά περιορίσουμε τήν τέχνη. Ὅμως, ἀπαιτοῦμε τόν σεβασμό πρός τά ἱερά καί τά ὅσια τοῦ ἔθνους μας. Ἐάν ἡ Πολιτεία δέν ἀναγνωρίζει τή σημασία τῆς Ὁρθόδοξης Πίστεως ὡς ἀναπόσπαστου στοιχείου τοῦ πολιτισμοῦ μας, τότε κινδυνεύουμε νά διολισθήσουμε στό σφάλμα τῆς δημιουργίας μίας κοινωνίας ἀποκομμένης ἀπό τίς ρίζες της, ἔρμαιο ἑνός παγκοσμιοποιημένου καί ἀποϊεροποιημένου πολιτισμοῦ, πού προωθεῖ τήν παραμόρφωση τοῦ ἱεροῦ καί τήν ἀποδόμηση κάθε παραδοσιακῆς ἀξίας”.

Αναλυτικά η Ανοικτή Επιστολή:

Ἀξιότιμη κ. Ὑπουργέ,

Μέ εἰλικρινῇ σεβασμό πρός τό ἀξίωμα καί τήν ἀποστολή σας, ἀλλά καί μέ βαθύ αἶσθημα ποιμαντικῆς εὐθύνης ἔναντι τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καί τοῦ εὐσεβοῦς Λαοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας, ἀπευθυνόμαστε πρός ἐσᾶς μέ σκοπό νά ἐκφράσουμε τόν ἔντονο προβληματισμό μας σχετικά μέ τήν έκθεση πού φιλοξενεῖται στήν Ἐθνική Πινακοθήκη, μέ θέμα «Ἡ Σαγήνη τοῦ Ἀλλόκοτου».

Ὡς γνωστόν, ἡ τέχνη εἶναι ἕνας ἀπό τούς ἰσχυροὺς παράγοντες διαμόρφωσης τῆς ἀνθρώπινης σκέψης, τῆς κοινωνικῆς συνείδησης καί τῆς πολιτισμικῆς ταυτότητας ἑνός ἔθνους. Στὴν Ἱστορία, ἡ ἐλληνικὴ τέχνη προσανατολιζόταν πάντοτε πρὸς τὸ κάλλος, τὴν ἀλήθεια καί τὴν ἁρμονία. Σήμερα, ὅμως, διαπιστώνουμε μίαν αὐξανόμενη τάση ἀπομάκρυνσης ἀπὸ αὐτές τίς ἀξίες, μέ τὴν ἀνάδειξη καλλιτεχνικῶν ρευμάτων πού προωθοῦν τὴν δυσαρμονία, τὴν αἰσθητικὴ ἀποδόμηση καί, συχνά, τὴν παραμόρφωση καί τὴν προσβολή τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης.

Ἡ ἔκθεση «Ἡ Σαγήνη τοῦ Αλλόκοτου» φαίνεται νὰ ἐστιάζει στὴν προβολή τοῦ ἀποκρουστικοῦ, τοῦ παραδόξου καί τοῦ νοσηροῦ ὡς καλλιτεχνικῆς ἀξίας, καί αὐτὸ προκαλεῖ σοβαρὴ ἀνησυχία γιὰ τὸ ποιό εἶναι τὸ μήνυμα πού μεταδίδεται στό κοινό. Εἶναι ὁ πολιτισμὸς μας τόσο ἀποπροσανατολισμένος, ὥστε νὰ θεωρεῖ τὸ «ἀλλόκοτο» ὡς κάτι πού πρέπει νὰ σαγηνεύει καί νὰ ἐμπνέει;

Ὡστόσο, ἡ συγκεκριμένη ἔκθεση δέν ἀποτελεῖ ἀπλῶς μίαν ἀμφιλεγόμενη αἰσθητικὴ πρόταση. Φαίνεται, δυστυχῶς, ὅτι προβάλλει καί ἔργα πού ἐγείρουν ζητήματα εὐθείας προσβολῆς τῆς Ὁρθόδοξης Πίστης καί τῆς πνευματικῆς μας κληρονομιάς. Ἡ Πατρίδα μας, μίαν χώρα ὅπου ἡ Ὁρθοδοξία ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο μέρος τῆς ταυτότητάς της, δέν μπορεῖ νὰ γίνεται χῶρος, ὅπου ἡ ἱερότητα καί τὸ θεῖο γελοιοποιοῦνται μέ τὸ πρόσχημα τῆς “καλλιτεχνικῆς ἐλευθερίας”.

Στὴν ἔκθεση αὐτὴ ὑπάρχουν ἔργα πού παραμορφώνουν τὰ ἱερά πρόσωπα τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καί τῶν Ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας μας, μέ τρόπο πού θυμίζει ἀποκρυφιστικά καί δαιμονικά μοτίβα, προβάλλοντας μίαν διαστρεβλωτικὴ αἰσθητικὴ, πού θυμίζει σκοτεινές καί ἀντιχριστιανικὲς τάσεις.

Ὡς ἐκ τούτου, τὰ ἐρωτήματα πού προκύπτουν εἶναι εὐλόγα καί σαφεῖς: Γιατί πρέπει ἡ Ὁρθοδοξία, ἡ ὁποία διδάσκει τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ καί προσφέρει στὸν ἄνθρωπο τὴν πραγματικὴ ἐλπίδα τῆς σωτηρίας, νὰ μετατραπεῖ σὲ ἀντικείμενο αἰσθητικῆς διαστροφῆς; Γιατί πρέπει οἱ εἰκόνες πού ἀναπαριστοῦν τὴν σχέση τοῦ ἀνθρώπου μέ τὸ θεῖο νὰ ἀλλοιώνονται μέ τέτοιον τρόπο, ὥστε νὰ δημιουργοῦν ἀποστροφή καί νὰ προωθοῦν τὴν ἀμφισβήτηση τῆς ἱερᾶς πραγματικότητος πού βιώνει ὁ Ὁρθόδοξος λαὸς μας ἐδῶ καί αἰῶνες;

Ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν μᾶς προειδοποιεῖ: «Μὴ πλανᾶσθε, Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται·» (Γαλ. 6,7). Δέν μποροῦμε νὰ περιφρονοῦμε τὸν Θεό καί νὰ ἐπιτρέπουμε τὴν διακωμώδηση τῆς πίστεως μας στό ὄνομα τῆς τέχνης. Ἡ τέχνη, βεβαίως, ἔχει πολλαπλές ἐκφράσεις καί ἀναμφισβήτητα ἡ ἐλευθερία τῆς δημιουργικῆς ἔκφρασης εἶναι ἕνα σημαντικὸ ἀγαθό. Ὡστόσο, ὅπως καί πάλι μᾶς διδάσκει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, «Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ’ οὐ πάντα συμφέρει·» (Α’ Κορ. 6,12). Δέν εἶναι ὅλα χρήσιμα ἢ ὠφέλιμα γιὰ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἀκόμα καί ἂν μποροῦν νὰ δημιουργηθοῦν ἢ νὰ προβληθοῦν. Ἐδῶ βρίσκεται ἡ μεγάλη εὐθύνη τοῦ Κράτους καί

τῶν πολιτιστικῶν θεσμῶν: Νά ἐπιλέγουν καί νά προάγουν ἐκεῖνες τίς μορφές τέχνης πού ὑπηρετοῦν τήν ἀληθινή ὁμορφιά, τήν πνευματική ἀνύψωση καί ὄχι τήν αἰσθητική παραμόρφωση.

Ὡς ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ αἰσθανόμαστε τήν ἀνάγκη νά ὑπερασπιστοῦμε τόσο τό λοιδορούμενο θρησκευτικό αἶσθημα, ὅσο καί τήν αἰσθητική καί ἠθική ἀκεραιότητα τοῦ λαοῦ μας, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀνάγκη ἀπό ἔργα πού ζωογονοῦν τό πνεῦμα καί ὄχι ἀπό ἐκεῖνα πού τό καταβαραθρώνουν στή σύγχυση καί τήν ἀπελπισία.

Ἐπιπροσθέτως, ὅμως, ἀναρωτιόμαστε, κυρία Ὑπουργέ· Ποιά εἶναι ἡ προοπτική καί ἡ στόχευση τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ μέ τήν προώθηση μιᾶς τέτοιας θεματολογίας; Ποιός εἶναι ὁ σκοπός αὐτῆς τῆς «σαγήνης» τοῦ «ἀλλόκοτου»;

Ἡ Ἐθνική Πινακοθήκη εἶναι ἓνας δημόσιος θεσμός, ὑπό τήν αἰγίδα τοῦ Κράτους, πού θά ἔπρεπε νά ὑπηρετεῖ τήν τέχνη μέ σεβασμό στήν ἐθνική, ἱστορική καί θρησκευτική μας ταυτότητα. Ἡ Ἑλλάδα δέν εἶναι μία χώρα ἀθέων, οὔτε εἶναι ἀποκομμένη ἀπό τίς ρίζες της. Τό ἀντίθετο· Ἡ Ὁρθόδοξη Παράδοση εἶναι ἄρρηκτα συνδεδεμένη μέ τήν ἱστορία, τήν παιδεία καί τόν πολιτισμό μας.

Ὅταν, λοιπόν, ἓνας κρατικός πολιτιστικός φορέας προβάλλει ἔργα πού περιφρονοῦν καί προσβάλλουν τή θρησκευτική μας παράδοση, ἀναρωτιόμαστε: Αὐτή εἶναι ἡ πολιτιστική πολιτική πού ἐπιθυμεῖ νά στηρίξει τό Ἑλληνικό Κράτος; Αὐτή εἶναι ἡ εἰκόνα πού θέλουμε νά μεταλαμπαδεύσουμε στίς νέες γενιές; Εἶναι ὁ Χριστιανισμός, ὁ Ὅποῖος ἀποτελεῖ θεμέλιο τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἓνα στοιχεῖο πού πρέπει νά διαστρεβλωθεῖ καί νά γελοιοποιηθεῖ γιά νά θεωρηθεῖ «σύγχρονη τέχνη»;

Ἡ ἐπίμονη προώθηση τοῦ «ἀλλόκοτου» ὡς νέας ἀξίας, καί μάλιστα μέ τήν ἔμμεση ἢ ἄμεση περιφρόνηση τῆς πίστεως μας, δέν εἶναι ἀπλῶς αἰσθητικό ζήτημα. Εἶναι ἓνα βαθύτατα πνευματικό καί ἠθικό πρόβλημα, πού φανερώνει τήν ἀπομάκρυνση τῆς σύγχρονης κοινωνίας ἀπό τίς ρίζες της.

Ὡς Ἐκκλησία, δέν ἐπιδιώκουμε νά περιορίσουμε τήν τέχνη. Ὅμως, ἀπαιτοῦμε τόν σεβασμό πρός τά ἱερά καί τά ὅσια τοῦ Ἑθνους μας. Ἐάν ἡ Πολιτεία δέν ἀναγνωρίζει τή σημασία τῆς Ὁρθόδοξης Πίστεως ὡς ἀναπόσπαστου στοιχείου τοῦ πολιτισμοῦ μας, τότε κινδυνεύουμε νά διολισθήσουμε στό σφάλμα τῆς δημιουργίας μίας κοινωνίας ἀποκομμένης ἀπό τίς ρίζες της, ἔρμαιο ἑνός παγκοσμιοποιημένου καί ἀποϊεροποιημένου πολιτισμοῦ, πού προωθεῖ τήν παραμόρφωση τοῦ ἱεροῦ καί τήν ἀποδόμηση κάθε παραδοσιακῆς ἀξίας.

Γι' αὐτό, κυρία Ὑπουργέ, σᾶς καλοῦμε νά ἐξετάσετε μέ προσοχή τίς ἐπιλογές πού προωθοῦνται μέσῳ τῶν κρατικῶν πολιτιστικῶν θεσμῶν. Ἡ Πολιτεία ἔχει τήν εὐθύνη νά προάγει ἓναν πολιτισμό πού δέν παραμορφώνει τόν ἄνθρωπο, ἀλλά τόν

έξυψώνει.

Ἡ Ἐθνική Πινακοθήκη εἶναι ἓνας χῶρος, ὁ ὁποῖος ἀνήκει σέ ὅλους τούς Ἕλληνες. Δέν εἶναι ἓνας ιδιωτικός ἐκθεσιακός χῶρος, ὅπου ἐνδεχομένως μπορεῖ νά προβάλλεται κάθε εἶδους αἰσθητική πρόταση, χωρίς καμία εὐθύνη ἀπέναντι στήν κοινωνία. Ἡ τέχνη πού στηρίζεται σέ δημόσιες δαπάνες πρέπει νά ὑπηρετεῖ τήν ἀλήθεια, τήν ἁρμονία καί τόν σεβασμό πρός τήν πολιτιστική καί θρησκευτική κληρονομιά τοῦ λαοῦ μας.

Ἐάν σήμερα ἐπιτρέπεται καί προβάλλεται τό «ἀλλόκοτο» καί τό «παραμορφωμένο» ὡς ἰδεῶδες, ποιό θά εἶναι τό ἐπόμενο βῆμα; Ποιά θά εἶναι ἡ ἐπόμενη αἰσθητική καί ἠθική διολίσθηση;

Ὁ Ντοστογιέφσκι ἔγραψε ὅτι «ἡ ὁμορφιά θά σώσει τόν κόσμο». Ποιά ὁμορφιά, ὅμως; Ὅχι ἡ ἐπιφανειακή, οὔτε ἡ τεχνητή, ἀλλά ἡ ἀληθινή ὁμορφιά, πού ἀντανακλᾷ τήν ἀλήθεια καί τό βαθύτερο νόημα τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης.

Ἀξιότιμη κ. Ὑπουργέ,

Σᾶς καλοῦμε νά ἀναλογιστεῖτε τόν ρόλο πού διαδραματίζει τό Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ στήν κατεύθυνση πού παίρνει ἡ τέχνη στή Χώρα μας. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐπανεξεταστοῦν τά κριτήρια, μέ τά ὁποῖα ἐπιλέγονται οἱ θεματικές τῶν μεγάλων πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων πού ὑποστηρίζονται ἀπό τό Κράτος.

Σᾶς ζητοῦμε νά λάβετε ὑπ' ὄψιν σας τή δικαιολογημένη ἀγανάκτηση πολλῶν Ἑλλήνων πολιτῶν καί νά ἐπανεξετάσετε ἐάν τέτοιες ἐκθέσεις ἔχουν θέση σέ κρατικούς πολιτιστικούς φορεῖς.

Δέν εἶναι λογοκρισία οὔτε ἐπιβολή αἰσθητικῶν κανόνων νά ἀπαιτοῦμε τόν σεβασμό. Εἶναι ζήτημα εὐθύνης ἀπέναντι στή θρησκεία, στήν ἱστορία καί στήν ψυχή τοῦ λαοῦ μας.

Μέ ἐκτίμηση καί προσευχητική ἀγωνία

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Καλαβρύτων καί Αἰγιαλείας Ἱερώνυμος